

Galaktosemi

Pasientundervisning 2017

Erle Kristensen

Nasjonal kompetansetjeneste for medfødte stoffskiftesykdommer

Vi skal snakke om

- Kasuistikk
- Galaktosemi i Norge
- Hva skjer ved galaktosemi – litt biokjemi
- Diagnostikk
- Genetikk
- Nye internasjonale retningslinjer
- Galaktosemi i nyfødtscreeningen?
- Aktuell forskning

- Terminfødt jente
- Frisk – alt vel med mor og barn!

- Fra en ukes alder spiser hun lite fra brystet
- Stadig mer slapp og vanskelig å vekke

- Innlegges sykehus 10 dager gammel
- Sløv (encefalopatisk)
- Vekttap 15%
- Gulsott, forstørret lever

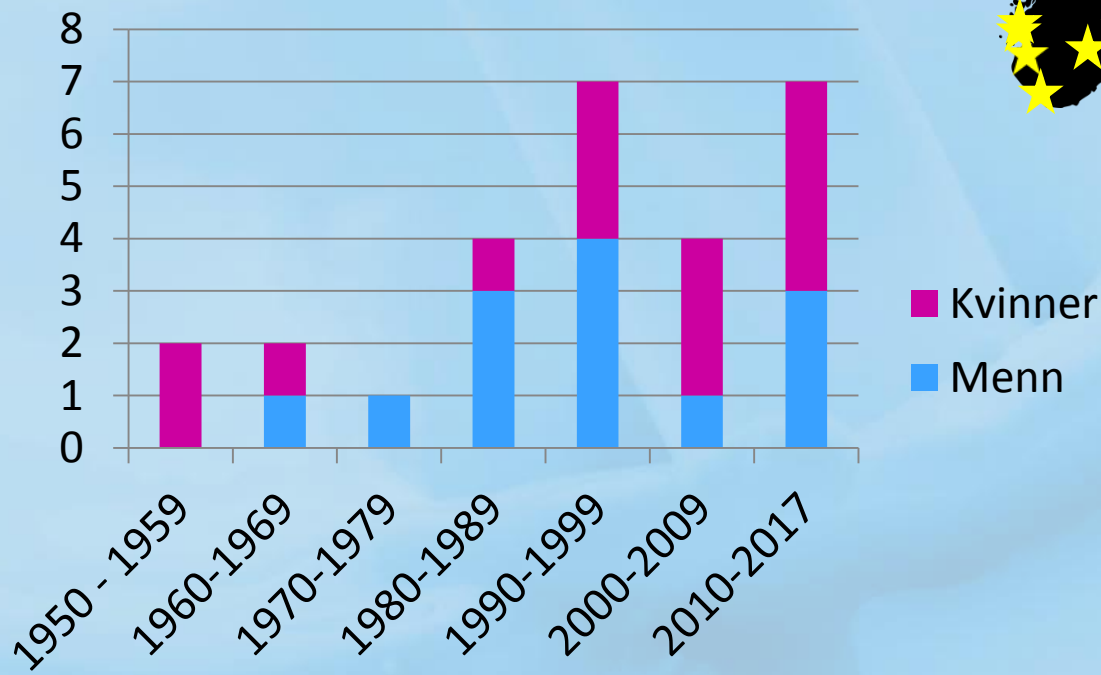
- Stopper mat i magen
- Intravenøs ernæring

- Jenta blir bedre
- Leversvikten reverseres, hun kvikner til

- Urinprøve til metabolsk screening gir diagnosen galaktosemi

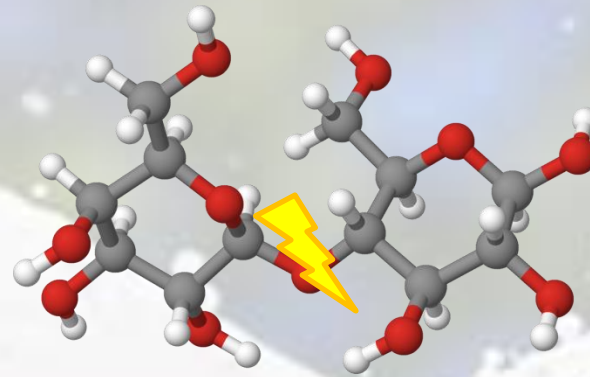
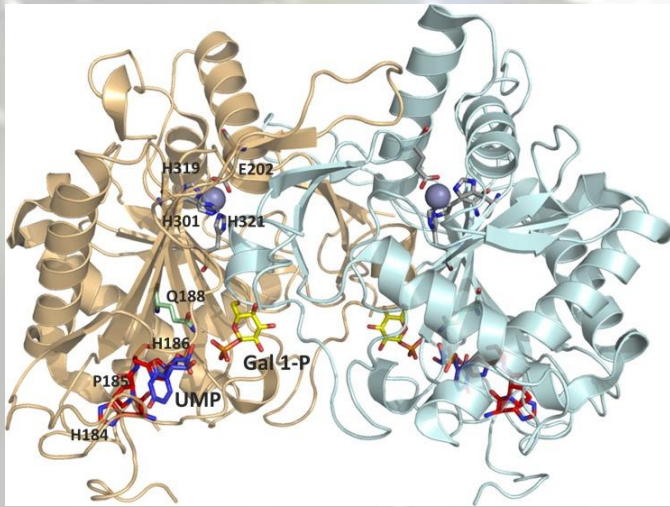
www.mylittlenorway.com

Galaktosemi i Norge

- Ca en årlig
- På verdensbasis 1:30-60 000 årlig

- Klassisk galaktosemi
- p.S135L-variant
- Duarte galaktosemi

Galaktose

Glukose

Galaktose-1-fosfat

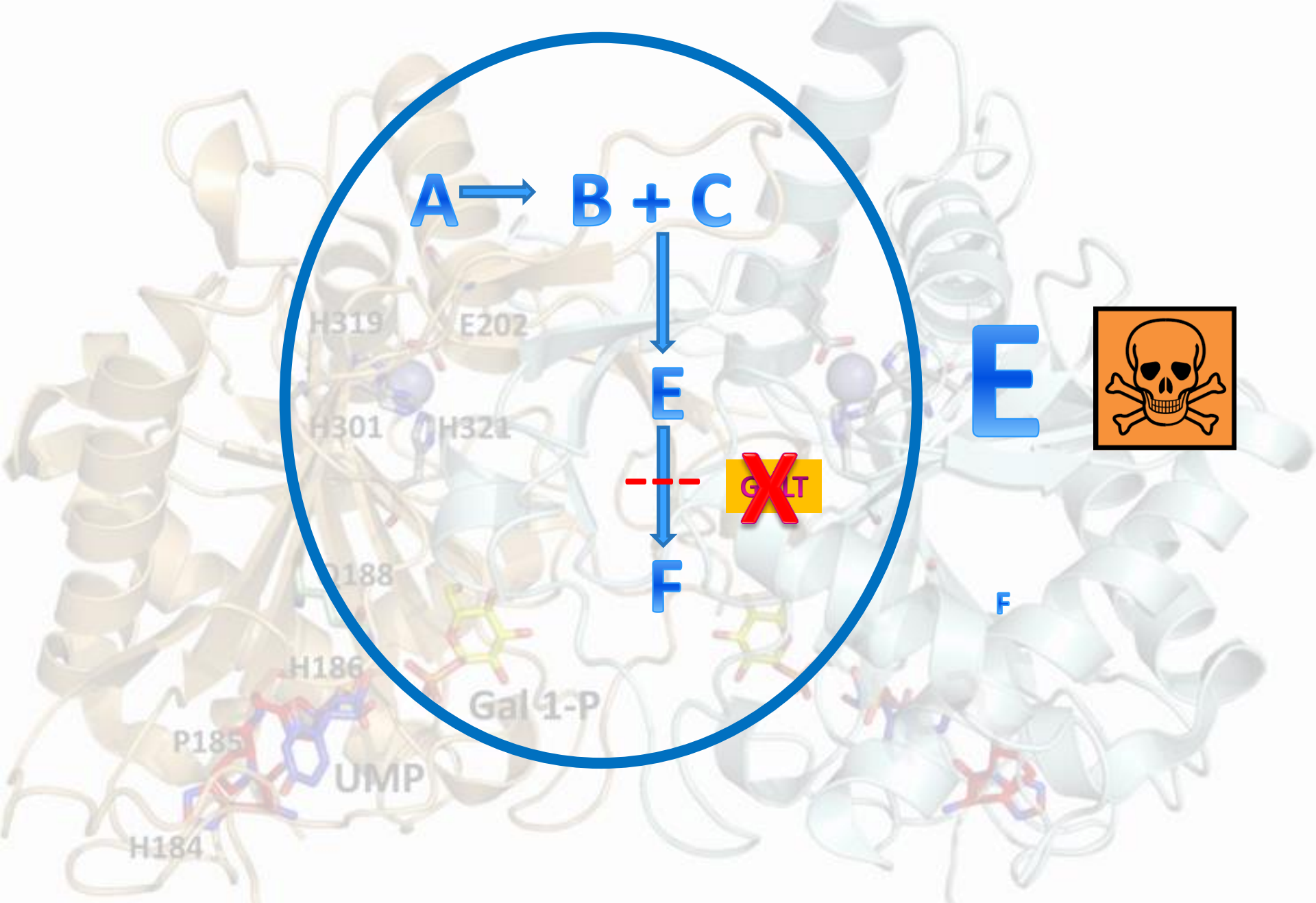
~~GALT~~

UDP-galaktose

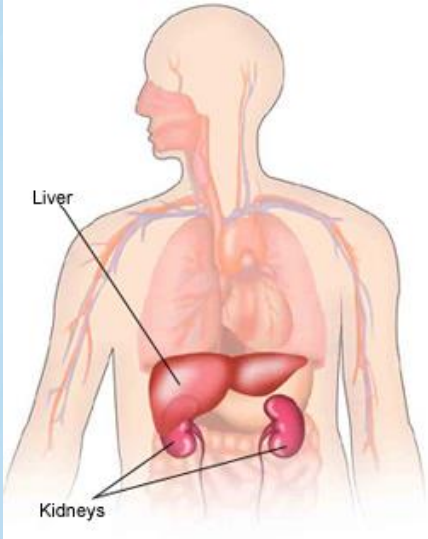
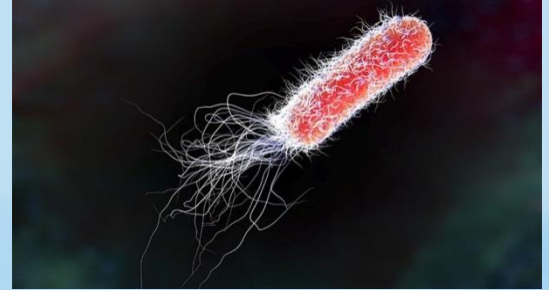
ENERGI

GALAKTOSEMI

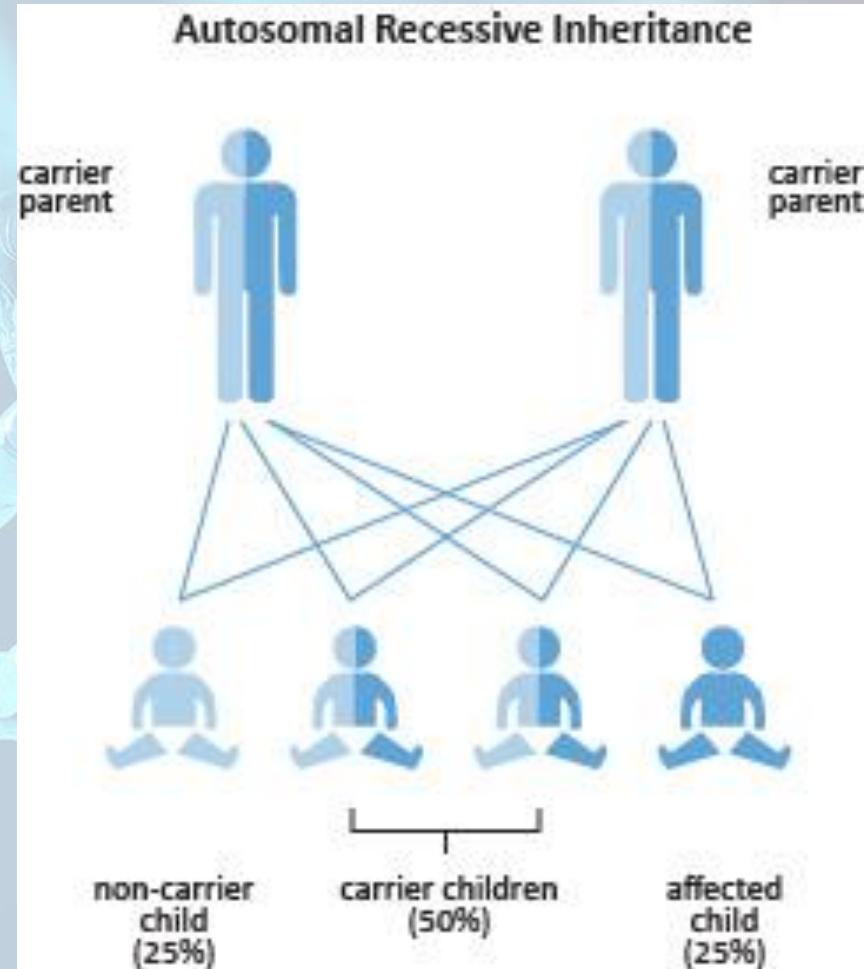
Diagnose?

- Urinprøve til metabolsk screening gir en sterk mistanke
- Genetikk
- Måler GALT enzymaktivitet i røde blodceller
- Galaktose-1-fosfat i røde blodceller

Mangel på enzymet skyldes en feil i genet som koder for produksjon av enzymet

Noen har litt restaktivitet i genet, og kan produsere litt enzym. Andre har ingen restaktivitet

Genfeilen arves *autosomt recessivt*

International clinical guideline for the management of classical galactosemia: diagnosis, treatment, and follow-up

Lindsey Welling¹ · Laurie E. Bernstein² · Gerard T. Berry^{3,4} · Alberto B. Burlina⁵ · François Eyskens⁶ · Matthias Gautschi⁷ · Stephanie Grünewald⁸ · Cynthia S. Gubbels^{3,4} · Ina Knerr⁹ · Philippe Labrune¹⁰ · Johanna H. van der Lee¹¹ · Anita MacDonald¹² · Elaine Murphy¹³ · Pat A. Portnoi¹⁴ · Katrin Öunap^{15,16} · Nancy L. Potter¹⁷ · M. Estela Rubio-Gozalbo¹⁸ · Jessica B. Spencer¹⁹ · Inge Timmers²⁰ · Eileen P. Treacy²¹ · Sandra C. Van Calcar²² · Susan E. Waisbren²³ · Annet M. Bosch^{1,2,4} ·
On behalf of the Galactosemia Network (GalNet)

2016

Received: 16 February 2016 / Revised: 17 August 2016 / Accepted: 29 September 2016
© The Author(s) 2016. This article is published with open access at Springerlink.com

Abstract Classical galactosemia (CG) is an inborn error of galactose metabolism. Evidence-based guidelines for the treatment and follow-up of CG are currently lacking, and

treatment and follow-up have been demonstrated to vary worldwide. To provide patients around the world the same state-of-the-art in care, members of The Galactosemia

---

Communicated by: Georg Hoffmann

The online version of this article (doi:10.1007/s10545-016-9990-5) contains supplementary material, which is available to authorized users.

✉ Annet M. Bosch
a.m.bosch@amc.uva.nl

On behalf of the Galactosemia Network (GalNet)

¹ Department of Pediatrics, Emma Children's Hospital, Academic

⁹ National Centre for Inherited Metabolic Disorders, Temple St. Children's University Hospital, Dublin, Ireland

¹⁰ Department of Pediatrics, APHP, Hopital Antoine Bécélère, Cedex Clamart, France

¹¹ Pediatric Clinical Research Office, Emma Children's Hospital,

Skjeletthelse

Risiko for osteoporose

Årlig måling av vitamin D og kalk

Tilskudd vurderes ut fra inntak

Anbefaling:

- Måling av bentetthet ved 8-10 års alder.
- Gjentas etter pubertet hvis normal
- Deretter hvert 5. år.
- Regelmessig mosjon

Øyeundersøkelse med tanke på grå stær

Anbefaling:

- Grå stær må undersøkes av øyelege ved diagnostetidspunkt
- Oppfølging av øyelege til evt tilbakegang av forandringer
- Deretter øyelegeundersøkelse kun ved brudd på diett

Fruktbarhet

Anbefaling

- Undersøke hormonstatus hos jenter som ikke har fått sekundære kjønnskarakteristika ved 12 års alder, eller ikke har fått menstruasjon ved 14 års alder
- Ved manglende pubertet gis pubertetsinduksjon med hormoner
- Kvinner som får menstruasjon bør følges årlig med tanke på sekundær eggstokksvikt
- Prevensjonsveiledning

- Egghøsting?

Nervesystemet

Anbefaling

- Nevrologisk undersøkelse fra 2-3 års alder
- Årlig klinisk nevrologisk undersøkelse av voksne, halvårlig av barn
- Bildeundersøkelser: Ikke rutinemessig
- EEG ved mistanke om epileptiske anfall

Kognitiv utvikling

Anbefaling

- 2-3 år: Vurdere tidlig språk/ uttale og motorisk utvikling i tide for tidlig intervensjon
- 4-5 år: Vurdere modenhet for skole, behov for ergoterapeutiske tiltak og tiltak rettet mot språk
- 8-10 år: Vurdere kognitiv utvikling, behov for tilpasning/ oppfølging
- 12-14 år: Vurdere kognitiv utvikling, vurdere behov for oppfølging og tilrettelegging
- Fra 15 år og opp: Utredning etter behov.

Språk- og taleutvikling

Anbefaling

- Screening ved 7-12 mnd, 2 år, 3 år, 5 år.
- Hvis utviklingen er forsinket eller i grenseland, bør full utredning gjøres.

Psykososial utvikling

Anbefaling

- Screening for psykososiale vansker
- Kan skje ved 2 års alder, 4-5 år, 8-10 år, 12-14 år.
- Screening av voksne med spørreskjema: arbeid, bosituasjon, utdanning, sosial funksjon, seksualliv.

Galaktosemi i nyfødtscreeningen?

Fem år med utvidet Nyfødtscreening 2012 - 2017

23 sykdommer
330 000 screenete barn

Kriterier for screening

- At det er en alvorlig sykdom
- At det finnes en effektiv behandling for de alvorligste symptomene
- At behandlingen er mer effektiv jo tidligere sykdommen oppdages
- At det naturlige forløpet er kjent
- At det finnes en tilfredsstillende test som kan avsløre sykdommen med høy spesifisitet og sensitivitet (lav falsk positiv og falsk negativ rate)

Wilson - Jungner 1968 - kriterier for screening

Nyfødtscreeningens utfordringer

- De fleste screeningprøver er ikke diagnostiske
- Vi oppdager noen milde tilfeller – som kanskje aldri ville vært oppdaget ellers, og som ikke hadde trengt behandling
- Noen er så alvorlig syke at vi ikke kan forhindre alvorlig sykdom eller død

- Langtidsutkomme er vanskelig å spå
- Selv med tidlig og adekvat behandling, vil noen utvikle komplikasjoner
- Prognosen avhenger ikke av når behandling ble startet
- Galaktosemi er en sykdom med store variasjoner
- Galaktose produseres også av kroppen selv

Aktuell forskning

- Muligheten for å dempe opphopningen av galaktose-1-fosfat: så langt lovende. Kan begrense langtidskomplikasjoner
- Chaperoneterapi: molekyler som hjelper enzymet til å folde seg riktig, og til å stabilisere enzymstrukturen
- Forståelse av mekanismene bak langtidskomplikasjonene
- Forskning rundt fruktbarhet
- Spontan graviditet – mer vanlig enn antatt
- Livskvalitetsstudier